Lausunto Satakunnan Hyvinvointialueen hankintasuunnitelmaan

Satakunnan hyvinvointialueen yritys- ja järjestöyhteistyöneuvottelukunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialueen tulevissa hankinnoissa hyödynnetään alueella jo olemassa olevaa yritysten ja järjestöjen palvelukapasiteettia ja osaamista. Hankintoja ja omia investointeja tulee tarkastella kokonaistaloudellisesti sekä palvelujen saatavuuden, laadun ja jatkuvuuden näkökulmasta.

Psykologipalvelut / DPS

Psykologipalveluiden kilpailutus tulisi toteuttaa siten, että myös paikallisilla ja pienemmillä terveydenhuollon palveluntuottajilla on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua kilpailutukseen.

Neuvottelukunta esittää huomioitavaksi erityisesti seuraavat asiat:

1. **Hankinnan jakaminen osiin.** Hankinta tulisi mahdollisuuksien mukaan jakaa alueellisiin tai palvelukohtaisiin kokonaisuuksiin siten, että palveluntuottaja voi tarjota palvelua myös vain tietyllä maantieteellisellä alueella tai rajattuun palvelukokonaisuuteen.
2. **Oikeasuhtaiset soveltuvuusvaatimukset.** Henkilöstömäärää, liikevaihtoa ja organisaation kokoa koskevat vaatimukset tulee suhteuttaa hankinnan todelliseen tarpeeseen. Myös yhden tai muutaman psykologin palveluntuottajilla tulisi olla mahdollisuus osallistua kilpailutukseen silloin, kun ne pystyvät täyttämään palvelulle asetettavat laatu- ja saatavuusvaatimukset.
3. **Joustavat henkilöstöresurssit.** Palvelun toteuttamisessa tulisi voida hyödyntää sekä työsuhteisia että sopimussuhteisia psykologeja.
4. **Useiden palveluntuottajien hyödyntäminen.** Hankintamallissa tulisi arvioida usean palveluntuottajan puitejärjestelyn tai muun joustavan hankintamallin soveltuvuutta, jotta palveluja voidaan hankkia alueellisen tarpeen ja saatavuuden perusteella.
5. **Laatu ja paikallinen saatavuus.** Hintakriteerin rinnalla tulee painottaa psykologien osaamista, palvelun jatkuvuutta, vastaanotolle pääsyä, alueellista saatavuutta sekä yhteistyötä muun terveydenhuollon kanssa.
6. **Kohtuulliset sopimusehdot.** Palveluntuottajalta ei tulisi edellyttää merkittävän kapasiteetin varaamista hyvinvointialueelle ilman vastaavaa tilaussitoumusta tai muuta kohtuullista korvausmekanismia.

Tavoitteena tulee olla hankintamalli, joka hyödyntää Satakunnassa jo olemassa olevaa psykologiosaamista ja palveluverkostoa. Laaja palveluntuottajajoukko lisää kilpailua ja voi samalla parantaa palvelujen alueellista saavutettavuutta sekä vähentää riippuvuutta yksittäisistä suurista palveluntuottajista.

Erikoislääkäripalvelut virkalääkärikapasiteetin täydentämiseksi

Erikoislääkäripalvelujen hankinnan lähtökohtana tulisi olla joustava lisäkapasiteetin hankkiminen tilanteissa, joissa hyvinvointialueen oma lääkärikapasiteetti ei riitä vastaamaan palvelutarpeeseen.

Neuvottelukunta esittää, että hankinnassa:

- palveluntuottaja voi tarjota yhtä tai useampaa yksittäistä erikoisalaa ilman velvollisuutta kattaa kaikkia kilpailutettavia erikoisaloja;
- myös pienillä lääkäriasemilla ja yhden tai muutaman erikoislääkärin palveluja tarjoavilla yrityksillä on mahdollisuus osallistua;

- palvelua voidaan hankkia joustavasti esimerkiksi yksittäisinä vastaanottopäivinä, osa-aikaisina työpanoksina tai pidempinä toimeksiantoina;
- palvelujen tuottaminen voidaan mahdollistaa tarkoituksenmukaisissa tapauksissa myös palveluntuottajan omissa toimitiloissa;
- hankintamalli mahdollistaa useiden palveluntuottajien samanaikaisen hyödyntämisen erikoisalan, alueellisen tarpeen ja saatavuuden perusteella;
- palveluntuottajilta ei edellytetä ennalta määrätyn lääkärikapasiteetin varaamista ilman hyvinvointialueen vastaavaa ostositoumusta.

Lisäksi ennen uuden hankintamallin käyttöönottoa olisi perusteltua arvioida nykyisen sopimusjärjestelyn toimivuus sekä mahdollisuudet hyödyntää ja kehittää jo olemassa olevaa palveluntuottajaverkostoa.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Neuvottelukunta pitää tärkeänä, että mielenterveys- ja päihdepalvelujen uusia investointeja ja oman palvelutuotannon lisäämistä arvioidaan suhteessa alueella jo olemassa olevaan yksityiseen ja kolmannen sektorin palvelukapasiteettiin.

Ennen merkittäviä investointipäätöksiä tulisi laatia **vertailulaskelma oman tuotannon ja ostopalveluiden kokonaiskustannuksista**.

Jos suunniteltuun ratkaisuun liittyy noin **12,6 miljoonan euron rakennusinvestointi**, tulisi päätöksenteon pohjaksi selvittää ainakin:

- mitä vastaavien mielenterveys- ja päihdekuntoutujien palvelujen tuottaminen maksaa tällä hetkellä hyvinvointialueen omana tuotantona;
- mitä saman palvelukapasiteetin hankkiminen maksaisi alueella toimivilta yksityisiltä ja kolmannen sektorin palveluntuottajilta;
- kuinka paljon olemassa olevassa palveluntuottajaverkostossa on vapaata kapasiteettia;
- voidaanko olemassa olevaa kapasiteettia hyödyntämällä vähentää uuden investoinnin tarvetta;
- miten eri tuotantotapojen kustannuksiin vaikuttavat kiinteistö-, henkilöstö-, hallinto- ja muut välilliset kustannukset.

Lisäksi asiakkaiden kuntoutumista ja palvelujen vaikuttavuutta tulee tarkastella **koko palvelu- ja hoitoketjun näkökulmasta**. Sosiaalipalvelujen käytön lisäksi arvioinnissa tulisi huomioida esimerkiksi perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja päivystyspalvelujen käyttö. Näin voidaan arvioida palvelumallien todellisia kokonaiskustannuksia ja vaikutuksia asiakkaiden kuntoutumiseen.

Ikääntyneiden palvelut / kaupunginsairaalan peruskorjaus

Myös suunniteltua noin **7 miljoonan euron rakennusinvestointia** tulisi tarkastella suhteessa muihin tapoihin järjestää vastaava palvelukapasiteetti.

Ennen investointipäätöstä neuvottelukunta esittää selvitettäväksi:

- mitä nykyisten korvattavien asumispalvelupaikkojen ylläpitäminen maksaa;
- kuinka suuri osa vastaavista palveluista tuotetaan tällä hetkellä hyvinvointialueen omana tuotantona ja kuinka suuri osa ostopalveluina;

- mitä vastaavan palvelukapasiteetin hankkiminen yksityisiltä tai järjestötaustaisilta palveluntuottajilta maksaisi;
- kuinka paljon olemassa olevissa yksityisissä ja järjestöjen palveluasumisyksiköissä on hyödynnettävissä olevaa kapasiteettia;
- voitaisiinko olemassa olevaa kapasiteettia hyödyntämällä kokonaan tai osittain välttää rakennusinvestointi;
- onko peruskorjauksen kustannusarviossa varauduttu riittävästi vanhan rakennuksen mahdollisiin ennakoimattomiin korjaustarpeisiin ja kustannusylityksiin.

Neuvottelukunnan yhteinen näkemys

Yritys- ja järjestöyhteistyöneuvottelukunta esittää, että Satakunnan hyvinvointialue arvioi hankintasuunnitelman yhteydessä nykyistä systemaattisemmin oman tuotannon, investointien ja ostopalveluiden kokonaistaloudellisuutta.

Arvioinnissa tulee huomioida hankintahinnan lisäksi investointi- ja kiinteistökustannukset, henkilöstökustannukset, kapasiteetin käyttöaste, palvelujen saatavuus, alueellinen saavutettavuus, palvelujen jatkuvuus sekä vaikutukset asiakkaiden koko palvelu- ja hoitoketjuun.

Ennen merkittäviä oman tuotannon laajennuksia tai rakennusinvestointeja tulisi myös selvittää alueella jo olemassa oleva yritysten ja järjestöjen palvelukapasiteetti ja mahdollisuus hyödyntää sitä.

Hankintojen rakenteiden ja ehtojen tulee puolestaan olla sellaisia, että myös pienillä ja paikallisilla palveluntuottajilla on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.

Tavoitteena tulee olla monituottajamalli, jossa hyvinvointialueen oma tuotanto, yritykset ja järjestöt täydentävät toisiaan ja jossa tuotantotapaa koskevat ratkaisut perustuvat avoimeen vertailuun palvelujen laadusta, vaikuttavuudesta, saatavuudesta ja kokonaiskustannuksista.

Porissa 9.11.2026

Satakunnan hyvinvointialueen yritys- ja järjestöyhteistyöneuvottelukunnan yritys- ja järjestöedustajat

Lausunto on hyväksytty sähköpostikäsittelyssä lausunnon valmisteluun osallistuneiden yritys- ja järjestöedustajien kesken 9.11.2026.